

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/213502,10-lutego-1985-rozpoczela-sie-misja-Polskiej-Lotniczej-Eskadry-Pomocy-Etiopii.html>
02.03.2026, 01:20

10 lutego 1985 rozpoczęła się misja Polskiej Lotniczej Eskadry Pomocy Etiopii

Powtarzające się w latach 70. i 80. XX wieku katastrofalne klęski głodu w Etiopii spowodowały reakcję społeczności całego świata. Zorganizowano międzynarodową pomoc humanitarną, w której udział wzięły nie tylko państwa z regionu, ale także kraje europejskie, w tym Polska, wówczas rządzona przez władze komunistyczne. W lutym 1985 roku rozpoczęła się operacja pomocy humanitarnej Polskiej Lotniczej Eskadry Pomocy Etiopii. Trwała do czerwca 1987 roku.

[Etiopia Komunizm Polska Rzeczpospolita Ludowa \(PRL\)](#)

10.02

Etiopia - burzliwe dzieje

Panowanie cesarza Hajle Syllasje przyczyniło się do utrzymania w Etiopii archaicznego porządku społeczno-politycznego i ekonomicznego, a także do wzrostu niechęci wobec jakichkolwiek zmian. W Etiopii trudno było mówić o modernizacji czy otwarciu na świat. Cesarz skupił w swoich rękach pełnię władzy, lecz w późniejszych latach coraz bardziej oddalał się od spraw kraju i losów swoich poddanych.

Etiopia wielokrotnie zmagала się z problemami suszy i głodu. Klęska głodu w 1973 r. doprowadziła do zamachu stanu i wygnania cesarza na zesłanie. Junta wojskowa, która przejęła władzę, zaczęła wprowadzać system komunistyczny. Ambitny Mengystu Hajle Marjam wkrótce wyeliminował przywódcę puczu Dergu, Amana Andoma, a rok później cesarz zmarł w areszcie domowym. W 1975 r. nowe władze przeprowadziły reformę rolną oraz nacjonalizację przedsiębiorstw, a w listopadzie tego samego roku rozstrzelano członków dotychczasowego rządu.

Kraj ogarniał chaos, potęgowany przez konflikty wewnętrzne. W 1977 r. Etiopię zaatakowała Somalia. Rząd etiopski otrzymał pomoc militarną od krajów komunistycznych, m.in. od Kuby. Te wydarzenia jeszcze bardziej zacieśniły związki Etiopii z blokiem państw komunistycznych. Siły policyjne były szkolone przez KGB i Stasi, a Związek Sowiecki wysłał specjalistów, którzy mieli wdrażać kolektywizację rolnictwa.

Rewolucja, implementacja systemu komunistycznego, wojna i walka partyzancka oraz olbrzymie wydatki Etiopii (40% PKB) na zbrojenia doprowadziły do katastrofy ekonomicznej. Dodatkowo wiadomość, że chłopci nie dostaną obiecanej ziemi doprowadziła do otwartego konfliktu władzy z obywatelami. Lata 1977-1979 w Etiopii zostały nazwane Czerwonym Terrorem i wiązały się ze śmiercią tysięcy ludzi, którzy byli przeciwnikami reżimu Mengystu.

Od kilku lat panowała susza. Rząd podjął długofalowe działania, takie jak relokacja ludności z terenów nie rokujących żadnych szans na zbiory. Nie były to rozwiązania pozwalające zlikwidować problem w tak krótkim czasie. W 1985 r. susza doprowadziła do zaniku produkcji rolnej, a rok później na kolejnych obszarach Etiopii zapanował głód. Klęska głodu w Etiopii dotknęła około 8 milionów Etiopczyków, z głodu zmarło ponad milion osób.

Polska i zagraniczna pomoc

Polska Rzeczpospolita Ludowa zdecydowała się na wysłanie w rejon klęski głodu zespołu śmigłowców. Zapewne głównym powodem tej aktywności PRL była chęć poprawienia wizerunku polskich władz skompromitowanych na Zachodzie wprowadzeniem w Polsce stanu wojennego. Do Etiopii skierowano Polską Lotniczą Eskadrę Pomocy Etiopii. Była to pierwsza polska misja tego typu prowadzona poza granicami Polski przez Wojska Lotnicze, a jednocześnie pierwsza operacja humanitarna Wojska Polskiego.

Polscy lotnicy nie byli pierwsi w Etiopii – już w 1984 r. działały tam samoloty C-130 Hercules z 47. dywizjonu RAF, które organizowały do trzech lotów dziennie, transportując 90 ton zboża dla 300 tys. osób. Luftwaffe z samolotami C-160 Transall z 61. Lufttransportgeschwader dostarczała pomoc do mniejszych miejscowości. W 1985 r. Niemcy przerwali działania w Etiopii, przenosząc się do Sudanu. Włoskie Aeritalia G.222 transportowały ziarno z Massawy do Mekelie i Aksum, a francuski C-160 dostarczał zaopatrzenie z Dżibuti.

Akcje NATO koordynowała Komisja Rehabilitacji i Pomocy. Dodatkowo pomoc niesły samoloty wyczarterowane przez Czerwony Krzyż, w tym maszyny Transamerica i Cargo Air Botswana, a także szwedzkie, belgijskie, kanadyjskie C-130 oraz szwajcarskie Pilatus PC-6 i DHC-6 Twin Otter chrześcijańskiej organizacji World Vision.

Natomiast kraje bloku komunistycznego zorganizowały własny zespół, całkowicie niezależny od Komisji. Libia przebazowała do Etiopii trzy samoloty Antonow An-26. Niemiecka Republika Demokratyczna skierowała tam dwa An-26 i jeden Iljuszyn Il-18. Związek Sowiecki skierował do Etiopii zespół samolotów transportowych Antonow An-12 i śmigłowców Mi-8. Polska skierowała do Etiopii Polską Lotniczą Eskadrę Pomocy Etiopii dysponującą trzema śmigłowcami Mi-8. W 1988 r. na miejsce polskich śmigłowców Mi-8 przyleciały dwa samoloty Antonow An-2.

Misja Etiopia

Polska Eskadra oficjalnie rozpoczęła działalność 10 lutego 1985 r., gdy na lotnisku Lideta wciągnięto na maszt białą-czerwoną flagę. Jej zadaniem była dystrybucja zboża do trudno dostępnych górskich regionów Erytrei, Tigraju i Wollo. Polacy działali w międzynarodowym środowisku – mówiono, że chleb dla nich był pieczony z kanadyjskiej mąki w sowieckiej piekarni opalanej amerykańskim paliwem.

Pierwsze dwie zmiany Eskadry uczestniczyły w operacji Tefa („Nadzieja”), dokonując zrzutów dla ludności w prowincjach Shoa i Wollo. Wybrano formę zrzutów (airdropping), która umożliwiała szybki powrót na lotnisko i chroniła podwozia samolotów przed uszkodzeniami na improwizowanych lądowiskach.

Warto zaznaczyć, że na aktywność polskich maszyn największy wpływ miała pogoda. Podczas pory deszczowej zdarzały się dni z tak fatalnymi warunkami, że polskie śmigłowce nie były w stanie wystartować. Przerwy w lotach były również spowodowane brakiem paliwa, które Polakom mieli zagwarantować Sowieci. W Etiopii okazało się, że ZSRS scedowało to zadanie na stronę etiopską. W pewnym momencie Etiopczycy oświadczyli, że Rosjanie wykorzystali przysługujące im limity dostaw i dla Polaków paliwa za chwilę nie będzie. Sytuację uratowało ONZ, które przekazało 30 tys. dolarów na zakup paliwa dla polskich śmigłowców.

Początkowo polskie maszyny latały oznakowane znakami Czerwonego Krzyża, jednak szybko

zrezygnowano z tego oznaczenia i przywrócono tradycyjne polskie szachownice lotnicze. Było to spowodowane notorycznym myleniem polskich śmigłowców z maszynami medycznymi przez lokalną ludność, która od załóg oczekiwała pomocy lekarskiej i leków.

Polska Eskadra miała działać przez trzy miesiące, ale zdecydowano się na jej wydłużenie. 28 lipca 1985 r. nastąpiła wymiana części personelu, do kraju powróciło 12 lotników z pierwszej zmiany. Druga tura realizowała te same zadania co ich poprzednicy, wykonywali loty na 12 zrzutowisk, często zlokalizowanych w wysokich górach.

Od lipca 1985 do lutego 1986 roku Polacy wykonali 2900 startów i lądowań, w powietrzu spędzili 1641 godzin, przewieźli 700 ton ładunków i tysiące pasażerów. Pożegnanie personelu II zmiany miało miejsce 8 lutego 1986 r. Personel powrócił do kraju rejsowymi samolotami pasażerskimi, sprzęt wysłano drogą morską.

Na prośbę sekretarza generalnego ONZ Polska podjęła decyzję o skierowaniu do tego kraju trzeciej zmiany Eskadry. Polacy odlecieli do Etiopii 18 czerwca 1986 r., ponownie mieli do dyspozycji trzy śmigłowce Mi-8. Powrócili w poprzednie miejsce stacjonowania Eskadry, mieli współpracować z Komisją Rehabilitacji i Pomocy. Polskie śmigłowce zostały przebazowane na lotnisko we wiosce Alem Katema, gdzie zbudowano infrastrukturę lotniczą obejmująca pas startowy i bazę paliwową.

Zaangażowanie do samego końca

Polscy lotnicy, większości pochodzący z 37. Pułku Śmigłowców Transportowych z diablem Borutą w godle jednostki, nawiązali ścisłą współpracę z misją amerykańskiego Kościoła Chrześcijan Baptystów w Etiopii. Misja opowiadała za dostarczenie żywności i leków, które później transportowali Polacy. W ramach III zmiany polskie śmigłowce przetransportowały 5200 ton ładunków oraz ponad 1500 pasażerów. Na prośbę ONZ oraz Kościoła Chrześcijan Baptystów w Etiopii Polska zdecydowała się wydłużyć pobyt Polaków do 1987 r. Nie było to wcześniej planowane, dlatego czas trwania zmiany wydłużono o trzy miesiące, aby w kraju skompletować obsadę personalną niezbędną do funkcjonowania ich następców.

Czwarta zmiana oficjalnie rozpoczęła pracę 18 lutego 1987 r., tego dnia nastąpiło uroczyste przekazanie flagi państwowej pomiędzy zmianami. Główne zadania Eskadry nie uległy zmianie: transport żywności, chorych i personelu medycznego, przedstawicieli organizacji charytatywnych oraz przewóz poczty. IV zmiana wykonała 1466 loty trwające 641 godzin, przetransportowała 2070 ton żywności i przewiozła 2300 pasażerów. Oficjalne zakończenie działalności Polskiej Lotniczej Eskadry Pomocy Etiopii miało miejsce 27 czerwca 1987 r.

W 2023 r. w numerze 41 czasopisma Pamięć i Sprawiedliwość ukazało się kilka artykułów poświęconych tematyce afrykańskiej:

- Piotr Puchalski - *Wyreżyserowana przez Moskwę? Polityka komunistycznej Polski w Afryce okresu dekolonizacji, 1918/1945-1964,*
- Jacek Knopek - *Afryka Subsaharyjska w polityce zagranicznej PRL,*
- Filip Urbański - *Percepcja Organizacji Jedności Afrykańskiej w świetle zachowanych dokumentów Departamentu V i Departamentu II MSZ PRL z lat 1963-1989,*
- Błażej Popławski - *Obserwatorzy, uczestnicy operacji humanitarnej, eksperci i specjaliści z*

dziedziny logistyki. Udział Polaków w misjach pokojowych w Afryce Subsaharyjskiej w okresie PRL,

- Klejdi Këlliçi - *Albania i Libia - odległe stosunki z czasów Zimnej Wojny,*
- Przemysław Gasztold - *Broń, dekolonizacja i zimna wojna - ograniczona pomoc wojskowa PRL dla Trzeciego Świata.*

Wszystkie te artykuły są dostępne online na [stronie wydawnictwa](#).

AUDIO:

10 lutego 1985 r. rozpoczęła się misja Polskiej Lotniczej Eskadry Pomocy Etiopii - dr Przemysław Gasztold, BBH IPN

Aby zobaczyć odtworzyć włącz JavaScript

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

PRL

Artykuł

Śmigłowiec Mi-8 w locie. Źródło Archiwum IPN, IPNBU-3-12-2-8-1

Pliki do pobrania

[10 lutego 1985 r. rozpoczęła się misja Polskiej Lotniczej Eskadry Pomocy Etiopii - dr Przemysław Gasztold, BBH IPN \(mp3, 9.34 MB\)](#)

[10 lutego 1985 r. rozpoczęła się misja Polskiej Lotniczej Eskadry Pomocy Etiopii - dr Przemysław Gasztold, BBH IPN \(wav, 89.59 MB\)](#)